

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 §:n muuttamisesta (HE 30/2019 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Eeva Mäenpää, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Arto Salmela, valtiovarainministeriö
- kehittämisspäälikkö Sanna Lehtonen, Suomen Kuntaliitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia. Esityksen mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen vuonna 2020 maksettavaksi säädetty lisäys kilpailukykysovimuksen lomarahaleikkauksista aiheutuvan kaksinkertaisen vaikutuksen poistamiseksi maksettaisiin kunnille jo vuonna 2019. Kyseessä on 237 miljoonan euron kertakorvaus, joka maksettaisiin kunnille tasasuuruudesta 43,22 euroa asukasta kohden.

Esityksen tavoitteena on parantaa kuntien haastavaa taloudellista tilannetta vuonna 2019.

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 kolmanteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian siten, että valtionosuuden lisäys maksettaisiin kunnille kuluvan vuoden marras- tai joulukuussa.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2019 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Voimassa olevan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 36 §:n 8 momentin mukaan vuonna 2020 kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisätään 43,22 euroa asukasta kohden liittyen kilpailukyky sopimuksen toteuttamisesta aiheutuvan kaksinkertaisen vähennyksen huomioon ottamiseen. Hallintovaliokunta toteaa, että kilpailukyky sopimuksen johdosta kunnissa on vuosina 2017 — 2019 leikattu lomarahoja 30 prosentilla. Lomarahojen leikkausta vastaava valtionosuuden vähennys on tehty kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen. Jotta vältetään lomarahojen leikkausta vastaavan valtionosuuden leikkauksen tekeminen toiseen kertaan kustannustenjaon tarkistusten yhteydessä, kunnille kompensoidaan mainitun 36 §:n 8 momentin perusteella kertaluonteisesti 237 miljoonaa euroa.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä hallituksen esityksessä ehdotetun kuntien peruspalvelujen valtionosuuslain 36 §:n 8 momentin muuttamista siten, että kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkauksista aiheutuvan kaksinkertaisen vaikutuksen poistamiseksi kunnille maksetaan 237 miljoonan euron kertakompensaatio vuoden 2020 sijasta jo vuonna 2019.

Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksella parannetaan kuntien taloudellista tilannetta kuluvana vuonna, jolloin erityisesti verotuksen jaksotuksen muutos ja tulorekisteriin liittyvät ongelmat ovat aiheuttaneet haasteita kuntataloudelle. Esityksellä on osaltaan myönteistä vaikutusta myös siihen, etteivät erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyn kriteerit täyty yksittäisissä kunnissa esimerkiksi verotulojen jaksotuksen muutoksen aiheuttaman tilapäisen alijäämän vuoksi.

Lakiehdotus liittyy valtion vuoden 2019 kolmanteen lisätalousarvioesitykseen HE 28/2019 vp, joka on eduskunnan käsiteltävänä. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuslain muutoksen toimeenpanemiseksi osuuksien maksamista koskevia päätöksiä on tarkoitus muuttaa siten, että valtionosuuksien lisäys on kuntien käytössä marras- tai joulukuussa. Määräraha kirjataan kuntien tämän vuoden tuloksi, ja lisärahoitus parantaa kuntatalouden tulosta kuluvalta vuodelta.

Hallintovaliokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Lisäksi valiokunta toteaa, että lakiehdotus koskee kertaluonteista valtionosuuksien leikkauksien kompensatiota. Sillä ei ole tarkoitus laajemmin vaikuttaa kuntatalouteen. Mainittakoon tässä yhteydessä vielä, että vuoden 2020 talousarvioesitykseen liittyvä kuntien peruspalvelujen valtionosuutta koskeva lainsäädäntöehdotus sisältyy hallituksen esitykseen HE 31/2019 vp, josta hallintovaliokunta antaa mietintönsä eri yhteydessä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 30/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2019 vp

Helsingissä 15.10.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok

jäsen Tiina Elo vihr

jäsen Eveliina Heinäluoma sd

jäsen Hanna Huttunen kesk

jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok

jäsen Mikko Kärnä kesk

jäsen Aki Lindén sd

jäsen Mats Löfström r

jäsen Mauri Peltokangas ps

jäsen Juha Pylväs kesk

jäsen Piritta Rantanen sd

jäsen Matti Semi vas

jäsen Heidi Viljanen sd

jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto